

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

A „KELET” előfizetési díja:
Videkre postán vagy helyben házhoz hordva
Egész évre 10 frt
Félévre 5
Negyedévre 2
Egy hóra helyben 1 frt 50 kr
Egyes szám ára 7 kr.

Jegyelem a „Kelet” mindennap, az ünnepekét követő napok
kivételével.

Szerkesztői szállítás:
Főtér 4-ik szám, hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

Az értékesbb cikkeket díjaztatnak.
Kéziratok nem adnak vissza.

Kiadó-hivatal:
Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

Az erdélyi részek a székesfehérvári kiállításon.

II.

A székes-fehérvári háziparkállításhoz egyik legfeltűnőbb részét kétségtelenül a hosszufalusi tanműhely faragványai képezik, melyeket már Kolozsvárt volt alkalma nagy közönségnek ismerni. Minden elfoglaltság nélkül kimondhatjuk, hogy ilyen munka nincs több a kiállításon, habár ezzel még nincs az mondva, hogy a faragványok a tökéletesség legfelsőbb fokán állanak; még némi bizonytalanság, a surlópapírnak gyakori használata vehető észre a tárgyakon s hogy mégis a legkitűnőbbek, az csak azt bizonyítja, miszerint a fával megáldott Magyarország a faragászatnak lélekmesítő szép mestersége még mint iparág nem létezik s így természetesen azok sem léteznek, a kik e téren nagyobb bravourt fejtenének ki. Tanítványoktól, pörgyermekektől azonban, a mint ezt sokszor elismerték, a hosszufalusi faragványok remekművek s bűszke lehet rá tanítójuk.

Annál gyarlóbbak a kézi-vásárhelyi iskola készítményei, mielőttünk annyival megfoghatatlanabb, mivel ez iskolának egy, szakmáját kitűnően értő, tanítója van. A mit e tanműhely kiállított csak gunyja a faragásnak s a mint már eddig kárba ment a rákötött 5 ezer forint, szemétre dobott pénz, a mit ezután kiadnak. Legokosabb volna a tanműhelyt vagy rögtön megszüntetni, vagy idején egy új tantervet alkalmazni a régi helyébe. Ep ily kevésbé nyilatkozhatunk hízolgúg az ezen iskolánál készített kosárkötő munkákról. Nem egyéb ez, mint a házipar compromittálása a tanítványok és a közönség előtt egyaránt. Azok, a mint kilépnek az életbe, arról fognak meggyőződni, hogy tanulmányaiknak egy fillér hasznát sem veszik, ez pedig az iparoktatás ellen fog kikelni. Jobb semmit sem tanítani, ha nem lehet tökéletes és versenyképes, a mit előállítunk.

Az erdélyi részekből rendszeres tanműhely kiállításaként még csak az erdélyi részi iparfejlesztő egyesület marosludasi kákaforó és b-hunyadigyermekek jótékonyító szaktanműhelyeinek készítményei szerepelnek, még pedig mind a két iparág egyetlen a kiállításon s ha az egyesület detailban is árusítaná készítményeit, több száz darabba menő szatyrat és gyermekjátékokat adhatott volna el.

Mint népipar, érdekesek a sz-udvarhelyi szőttek, talán a legtartósabb ily nemű kelmék, melyek Kolozsvárt is szép keletnek örvendek. Nagy hiányuk azonban a rút színezés, mire névbe nem ajánlhatók eléggé a sz-udvarhelyieknek, hogy forduljanak fonalaikkal az államsegéllyel berendezett s.-sz.-györgyi festőházhoz, hol igen olcsón s a Székesfehérvárt kiállított minták

tanúsága szerint nagyon szépen festetnek a fonalak. Az egész udvarhelyi szövészetre nézve, mely a legnagyobb mértékben megérdemli a támogatást, magasztos hivatást lesz betöltendő a csak most alakult udvarhelyi iparfejlesztő egyesület, a mely épen egy szövészeti műhely felállítását tűzte ki céljául.

Egy másik specialitása Sz-udvarhelynek az özv. Lakatos Jánosné által kiállított tapló tászkák, dohány-, szivartartók s egyéb csecesbécsek ritka csinynyal és izlés-sel kiállítva. Eddig a taplóból csak kalapok készítették, no meg more patrio tüzet adtak a szűz dohánynak (azt mondják, a trafikot nem is tartja érdemesnek meggyújtani a tapló), de ez, a mi a kiállításon szerepel, már valóságos költségzete a tapló iparnak. Meleg vasalóval ugyanis a vékonyra szelt tapló egyes lapjai hol sötétebben, hol világosabban meg barnítottak, ezekből pedig virágokat, leveleket vágnak ki s több színű darabokból, aranyezüst fonállal és gyöngyökkel egész virágcsokrok illesztetnek egybe, a melyek aztán egy szép sávos taplóból készült s piros selyemmel bélelt táskán pompásan veszik ki magukat s feltűnőjének kiváló izlését dicsérik. Egy-egy ilyen táskának 2 frt az ára s a kiállításon egymásra vásárolják őket. Kár, hogy a tapló az új iparág következtében nagyon kezd fogyni s a székelly atyfiak már sokszorosan felecsapták az árát.

Ezekhez még csak a gr. Teleky Miksáné által Kendi-Lónáról beküldött gyönyörű párnacsap és asztalnemű himézéseket kell megemlítenünk, a melyeket talán porleányok nimezték, de a rajta levő izléses formák ismét szép tanúságai, hogy a népnek, a mint főséges dalaiban, ép úgy az általa használt díszítésekben a költségzetnek egy szép titokzatos világa rejlik, a melyet némileg ismerni és becsülni csak most kezdenek a művelt emberek — s ezzel bemutatjuk az erdélyi részi házipart a székesfehérvári kiállításon.

Bizony sokkal többet és még szerfelett érdekes dolgokat lehetett volna kiállítani, mert a mit felsorolánk, még korántsem képviseli az erdélyi házipart.

Közigazgatási bajaink.

N.-Enyed, 1879. június hó.

Az erdélyi részeket csak feldülesben, a hiányos s ezért teljesen épen meg nem biható statisztikai adatokból ösmérő, azon következtetést vonhatnánk magának, hogy itt, a hol a lakosok háromnegyede földmivelő gazda, a közigazgatási viszonyok virágzóak; s azok, ha most pangást mutatnak is, okai nem egyebben, mint az általános világ-politikai viszonyok s a különböző államok által a közigazdaság terén célba vett reformtisérletekben találhatók, s azok megállapodása után, némi csekélymértű irány változtatással a pangás megszűnik. Ez nincs így; nálunk főbb elveiben megállapított és foganatosított közigazgatási irány nem létezik, s éppen ezért hazarészünkben a földmi-

velés terén tulajdonképpen közigazgatási hivatással teljesen ellenkező irányt az u. n. gabona termelési rendszert követik; következtésképen, miután földmivelő gazda közönségünk nagy tömege előtt a közigazdaság elemei sem ösméretesek, közigazdasági működése tehát az őseitől örökségképpen visszamaradott nagyon is gyarló szántás és az ehhez hasonló buza, rozs, zab és tengeri vetésen túl nem terjedvén, ezen országban, midőn a sok esetben hiányos szántás vetés mellett, sem az isten, sem a természet egész hatalmával nem segít, az eredmény feletté csekély lévén, a szükség úgy élelmiszerekben mint pénzben nagy, sőt sok helyen aggasztó mértű is; azon években pedig, melyben isten és a természet az inasgések panaszaikat meghallgatni látszik a föld bő termést adván, élelmiszerekben bőség van ugyan, de a pénzügyi téren az állapot annál aggasztóbb mértűvé válik, mert a földjét jól mivelti tudó gazdának az általánosan roz termő év, ha nem is közepes, de ürhető termést eredményezvén, természetmánya értékesebb, míg azon években, melyekben a termés jó, mivel különösen a jelenlegi külkereskedelmi viszonyok között tekintetbe vehető kivételnek nincs, a természetmánya éppen nem, vagy a termelőknek mi hasznót sem nyújtó árral árusíthatók el.

Bár még 1848 előtt elvékent kimondott, miszerint „Erdély közigazgatási hivatása nem a gabonatermesztés, hanem az állattenyésztésben van”; s csak ezen helyes közigazgatási elvnek szemelőtt tartása teheti gazda közönségünknek tartós hasznót biztosító közigazdaszatunkat virágzóvá; dacára annak, hogy ez 1848 előtt fogalmazott, közigazdaszatunk nagy hátrányára 1848 után mondhatni teljesen abban hagyott.

Azonban a baj egyes felekkel szembe nem álló nagy birtokos gazdáink által ideje korán, mindjárt, már az ötvenes évek elején, felösmertetvén — a csak nem rég lábra kapott közigazgatási hivatásunkkal merőben ellenkező gabonatermelési rendszer: s ezen iránynak a helyes irányba lendítő visszaterelése érdekében már 1854-ben a Kolozsvárti ma is fennálló, s létjogának nem egy alkalommal fényes bizonyítást adott „Erdélyi gazdasági egyesület” újból alakult. Demár kezdetben tapasztalnia kellett, s tapasztalta is: hogy egy bár kis országban ha egy elv rossz is, de lábra kapott: azt egyesek társulása enyhítheti ugyan, de rendszer hivatásának megfelelő helyére vissza irányozni nem képes; arra törvényhozási beavatkozás, és ekkor eredő anyagi segély szükséges.

A gazda közönség ily, alapor reményeket is táplálva üdvözölte a különben nemzeti és politikai tekintetből is nagy fontosságú unió végrehajtását 1867-ben. — S a mint az államszervezetben az égetőbb — halasztást nem tűrő intézkedések megtételtek, az unió biztosítása, a közügyes viszonyok elintézése lettek: a gazdasági egyesület, mint közigazdasági állapotaink ösmérője, öre, sietett kormányának és törvényhozásának viszonyait feltűntetni, s felterjesztéseiben, emlékirataiban nem egyszer s nem csak a bajra figyelmeztetett, de rá mutatott a gyógyszerre is, mely-ly a baj gyökeresen gyógyítható lenne.

Ab, ók egymást nem szeretik, gondolám, hogyan szeretnének engem, elhagyott árva természetet?

Oh, te derék, buskomor nevelő-atyám! mily óvdatat érlek, mennyire hálátlanok tartom magam, ha eszembe jut: hogy én téged hosszú éveken át valóban nem néztelek másnak, mint feleség szerit — „mormogó vén medvé”-nek; hogy nem tudtam észrevenni, miszerint a mi lányedem zordonág s barátságatlanságnak tűnt föl: nem egyéb, mint a legörnyedés a teher alatt, az életben való kifáradás! hogy jószágos szemeid buskomoly kifejezése megemmisült álmaid szem-

velés terén tulajdonképpen közigazgatási hivatással teljesen ellenkező irányt az u. n. gabona termelési rendszert követik; következtésképen, miután földmivelő gazda közönségünk nagy tömege előtt a közigazdaság elemei sem ösméretesek, közigazdasági működése tehát az őseitől örökségképpen visszamaradott nagyon is gyarló szántás és az ehhez hasonló buza, rozs, zab és tengeri vetésen túl nem terjedvén, ezen országban, midőn a sok esetben hiányos szántás vetés mellett, sem az isten, sem a természet egész hatalmával nem segít, az eredmény feletté csekély lévén, a szükség úgy élelmiszerekben mint pénzben nagy, sőt sok helyen aggasztó mértű is; azon években pedig, melyben isten és a természet az inasgések panaszaikat meghallgatni látszik a föld bő termést adván, élelmiszerekben bőség van ugyan, de a pénzügyi téren az állapot annál aggasztóbb mértűvé válik, mert a földjét jól mivelti tudó gazdának az általánosan roz termő év, ha nem is közepes, de ürhető termést eredményezvén, természetmánya értékesebb, míg azon években, melyekben a termés jó, mivel különösen a jelenlegi külkereskedelmi viszonyok között tekintetbe vehető kivételnek nincs, a természetmánya éppen nem, vagy a termelőknek mi hasznót sem nyújtó árral árusíthatók el.

Bár még 1848 előtt elvékent kimondott, miszerint „Erdély közigazgatási hivatása nem a gabonatermesztés, hanem az állattenyésztésben van”; s csak ezen helyes közigazgatási elvnek szemelőtt tartása teheti gazda közönségünknek tartós hasznót biztosító közigazdaszatunkat virágzóvá; dacára annak, hogy ez 1848 előtt fogalmazott, közigazdaszatunk nagy hátrányára 1848 után mondhatni teljesen abban hagyott.

Azonban a baj egyes felekkel szembe nem álló nagy birtokos gazdáink által ideje korán, mindjárt, már az ötvenes évek elején, felösmertetvén — a csak nem rég lábra kapott közigazgatási hivatásunkkal merőben ellenkező gabonatermelési rendszer: s ezen iránynak a helyes irányba lendítő visszaterelése érdekében már 1854-ben a Kolozsvárti ma is fennálló, s létjogának nem egy alkalommal fényes bizonyítást adott „Erdélyi gazdasági egyesület” újból alakult. Demár kezdetben tapasztalnia kellett, s tapasztalta is: hogy egy bár kis országban ha egy elv rossz is, de lábra kapott: azt egyesek társulása enyhítheti ugyan, de rendszer hivatásának megfelelő helyére vissza irányozni nem képes; arra törvényhozási beavatkozás, és ekkor eredő anyagi segély szükséges.

A gazda közönség ily, alapor reményeket is táplálva üdvözölte a különben nemzeti és politikai tekintetből is nagy fontosságú unió végrehajtását 1867-ben. — S a mint az államszervezetben az égetőbb — halasztást nem tűrő intézkedések megtételtek, az unió biztosítása, a közügyes viszonyok elintézése lettek: a gazdasági egyesület, mint közigazdasági állapotaink ösmérője, öre, sietett kormányának és törvényhozásának viszonyait feltűntetni, s felterjesztéseiben, emlékirataiban nem egyszer s nem csak a bajra figyelmeztetett, de rá mutatott a gyógyszerre is, mely-ly a baj gyökeresen gyógyítható lenne.

fődelét képezik, mert bizonyára neked is voltak egykor ragyogó fellegvárjaid, álmódóztál, ha magasabbról nem: legalább a hű munka méltó jutalmáról, elismerésről, derült, gondatlan öregségről — s végre is be kelle érned létedet alig biztosító, alacsony helyzetetted, mert hiszen: „Be-csületes embernek terhes az élet s tiszta kezekkel nehéz az emlékezés!”

Oh, te jó zsémbelődő nevelő-anyám! mint fáj szívem, ha eszembe jut: hogy én téged oly sokáig nem tartottalak egyébként, mint szeretetlen, perpatvarkodó nőnek s képtelen valék fölismerni: hogy folytonos porlekedésed csak arra való: hogy elfonnyadni ne hagyja, ébren tartsa bánatos tevékenységedet s hogy oly jellemvonás volt az tebened, mely — mint a búzakalászt egyik alkatrésze — mererévé s érdessé tett ugyan, de éppen az képesítette rá, hogy egyenesen megálljon a gondok közepette s épen oly áldást hozott létre, mint a búzakalász!

Oh, ti derék, jó emberek, bocsásatok meg nekem!

Hiszen oly éles tekintet kell abhoz: hogy észrevegyük a nemes érzet az értéktelen burok alatt — az én szemeim oly fátyolozottak valának a könnyektől!

Igen, ismétlem: sok időbe került, míg mind-azt átlátni tudtam s évek során át végtelen szerencsétlenség éreztem magam.

Hideg és setét volt életem s vigasztalást nem találáltam egyébként, mint vándorok, a de-

Alkotmányos életünk első éveiben, midőn — hazarészünk szülőltje, az egyesület elnöke, új alapítója, a boldog emlékü gróf Mikó Imre is a kormányban helyet foglalt, a felterjesztések a kormány által figyelembe vétettek, sazon a lehetőség határai között elintéztést is nyertek. A boldog emlékü állam ferfiu 1870-ben a kormányból kilépéu — később betegsége következtében — a közügyek teréről is visszavonulván; miután más erdélyi államférfiut, ki közigazdasági bajainkat ösmérhette volna, a kormányba meg nem hívtak, közigazdasági bajaink orvoslása érdekében egyesületünk által tett felterjesztések, emlékiratok, habár azok némelyekre mint pl: „a keleti marhavész elleni”, mely a törvényhatóságoknak is megküldetvén, azok mindenike részéről pártolásban részesítettet — többé a kormányok által figyelemre nem méltattak, s így közigazdasági miseriaink orvoslása sem eszközölöttet, egész a mai napig, — a midőn is végre-valahára erdélyi részünket azon szerencse érte, hogy a kormánynak egy tagja, s annak épen kereskedelemügyi minisztere Erdély — és pedig — olyan szülőltje, a ki közigazdasági miseriaink ösmérője, arról magának meggyőződést szerezni bő alkalma volt. Épen azért, a kereskedelmi miniszter ur által — hazánk tekintélyes földbirtokos gazdáiból egybe-hívt értékeztet gyűléseit, mint a melyek hivatala voltak hazarészünk hanyatlásnak indult közigazdasági bajai gyökere orvoslására a szükséges specifium iránt — a kormánynak javaslatot szerkesztetni, — a gazda közönség feszült figyelemmel kísérte.

Azonban a tanácskozások eredménye habár, minden esetre, már azon körülmény is, hogy vég-re valahára, gazda közönségünk létezőkéivel is foglalkoznak, nagy előny, de minden tekintetben megnyugtatónak épen nem jelezhető földmivelési viszonyai s ebből következő közigazdasági állapotai tarthatatlank lévén, annak gyorsan a mostani helyzetből lényegesen eltérő átalakítása szükséges, közigazdaszatunk sulypontját az állat- nevezetesen a szarvasmarha és juh tenyésztésre kell irányozni. Hogy pedig ez kivihető legyen, szükséges:

1-ször: a legelőrendszer és a mesterséges takarmánynak a legkiterjedtebb mérvbeni elterjesztésére megkívántat kormányi s ha kell törvényhozási intézkedés — mindenestre olyan intézkedés, mely ne csak az elméletben, de a gyakorlatban is könnyen, lehetőleg kevés költséggel s egyszerűsággal a gazdaközönségnek rövid időn közvetlen hasznót eredményező legyen.

2-ször: az állattenyésztésre, nevezetesen annak szarvasmarha fajta névze szükséges a megfelelő tenyészanyag biztosítása. E cél első helyén az országgrészekben létező s kívánalmainknak teljesen megfelelő, u. n. erdélyi faj — az abból nyerhető tenyészanyag mennyiségének számbavételé után való elérhető, s csak ha fajtánk számbavételéből kiűnnék, hogy az már annyira elszunnyult, miszerint az a föle nyerhető anyaggal előnyösen nem javítható: volna indokolt más fajtabeli tenyészanyag behozatala.

Éppen ezért az értekezlet ez irányban ho-

rék orvos rokonszenvében, mely folyton változatlan maradt s a kis mécsvilágban, mely éjjelenként folyton ott pisilánktól ágyam mellett.

Életemből hét egész év meglehetősen egyformaságban telt el.

Merőben fölösleges volna ez éveket az eddigi részletességgel festenem, már csak azért is, mert végnélküli ismétlésekbe kéne merülnöm. Ez okból meglehetősen gyorsan fogok átfutni ez egész színtelen időszaikon, mig nem elérkezem oda, hol életemnek ismét válságosabb és sok tekintetben drámai fordulatai veszik kezdetüket. Hiszen az utas is, ha kalandozásban terjedelmes sivataghoz ér: igyekszik mielőbb áthalolni rajta — s én, midőn visszatekintve életem folyamán, az igénytelen sorokat papírra teszem: nem szintén utazóhoz hasonlítok-e?

Egyik legfontosabb esemény volt rám nézve az: hogy az orvos ur rendelkezése szerint, kevéssel anyám temetése után, oszlába kelle járnom. Igen közel volt lakásunkhoz, természetesen igénytelenebb sorsu leányok számára berendezve, de — a mint most visszaemlékezem — jó erőkel volt ellátva s kitűnő vezetés alatt.

Ha bánatos eszméimhez s a mult emlékeihez — bármily iszonyuk voltak is azok — oly makacsul nem ragaszkodom vala: a sok tanulótársam között okvetlenül fel kellett volna derülnie kedélyemnek — a mi egyik célzatát is képező vándorokomnak. De így magamba vonult s zárkózott maradtam. A barátkozás örömei helyett

Hirdetési díjak

Hatszor hasábozott gérmond sor vagy annak töre 6 kr.
Bélyegző minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknel külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelik Alajos Skadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhaus der Wollzeile 36.) Hasenstein et Vogler (Wallfischgasse 10.) End. Mosse Publicistische Bureau Budapestben Hasenstein és Vogler hirdetés közv. irodája. Goldberger A. V. hirdetések felvételi irod Budapestben Sörvitató 5. sz.

Nyitlteri cikkek

gérmond sora után 25 kr. fizetendő.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

zött határozata — mivel az a tényleges állapotot figyelmen kívül hagyta — teljes megnyugvással nem fogadható, mert, hogy szarvasmarha fajtánk, nevezetesen és épen a tagosított községekben nagyon satnyult; s hogy annak emelése érdekében — a kormány által beszerzendő, és annak idejében az illető községeknek kiosztandó tenyészanyag iránt hozott határozat szükséges és helyes, az nem kétség tárgya; de a czélba vett kivétel, hogy közigazdaszatunkkal meg nem egyező, sőt káros lehet, arról magának bár ki meggyőződést szerezhet, ha alkalmat vesz hazarészünk és a tulajdonképeni Magyarország földlakulási és földtani viszonyai közötti különbséget megfelfedezni, mert míg haza részünk hegyes-völgyes a tulajdonképeni Magyarország, a Kárpátok talját kivéve sík lapály; míg hazarészünk talaja a tömött kötétt talajok között foglal helyet, addig Magyarországnak nevezetesen annak Dunán-innei részét a laza, homokos könnyű talajuk között találjuk.

Ezen földlakulási és talaj különbségi viszonyokból kifolyólag önként következtethető, hogy a szoros értelemben vett Magyarországon tenyész s az ottani kívánalomnak is alig megfelelő szarvasmarha faj, a hazarészünkben tenyésző szarvasmarha fajhoz köztött követelményeknek épen meg nem felelhet, azért, mert nem eléggé kötött testalkatúnál fogva, a viszonyainkhoz mért, okvetlenül szükséges kitartóssággal nem bír, de még tejelési képességét is tekintve, fajtánk jóval megeitő áll.

Mindezek előrebocsátása után az értekezlet határozata még azon esetben sem volna megnyugvással fogadható, ha itthon nem léteznének a teremi uradalmon, illetőleg radnótkin kívül gulák, melyek szintén figyelmet érdemlik, mivel ez esetben is özljainknak, viszonyainknak inkább megfelelő volna a Schuezei szarvasmarha fajjal leendő nemesítés.

De nagy szerencsére habár nem is, az 1848-ki számmal és kiterjedésben is, de vannak még guláink, és olyan vidékeink, a hol a tiszta u. n. erdélyi fajta szarvasmarha tenyésztetik; s a honnan a kormány által czélba vett 1 éves bíka bonyak száma be szereshető. Tájékozásképpen a gulák közül a teremim, illetőleg a radnótkin kívül felemlitem a nagy-sármást, mely még 1848. előtt már előnyösön ösmert volt, és az almorit, mindkét gulya anya-tehen állományja külön-külön a 100 darabot meghaladja. A vidékek közül szintén csak kettőt említek fel s pedig a Maros-Tordamegye mezősegi részét fel egész Szász-Régenig, továbbá Udvarhely vidékét Udvarhelytől lefelé. Már ezen felhozott gulák és vidékek is, hogy megállízzam a két Küküllő mentét, képesek volna a czélba vett beszerzendő bikabornyukat kiállítani.

Ily körülmények között óhajtható volna, hogy a magas kormány ez iránti szándékát megváltoztatván, szarvasmarha fajtánk nemesítése érdekében, ne importáljon addig, míg hazarészünkben tenyésztésünknak megfelelő anyag található, igényeinkkel teljesen ellenkező fajtáknak jóval megeitő áll u. n. Magyarországi fajtából tenyész anyagot.

csupán a tanulásra szorítkozám s egyedül becsalagymat képező: hogy tanítóm meg legyenek velem elégedve, a mit sikerült is elérnem.

Ugy a tudományokban, mint a női munkában türehtő előmenetelt tevék s a mi a házi foglalatosságokat illeti: nevelő-anyám mellett teljes lehetetlen volt a gadasszonyokodást is — a nyomlálástól a főzésig — el nem sajátítanom. S ha őt oly állhatatossággal félre nem ismerem: észrevehettem volna, hogy zsörtölődései mellett szintén meg ven elégedve velem.

— Egész szolgáló lesz belőled, Gabriella! — szokta mondani Blánka nővérem, biggyesztegve szép piros ajkacskáit, ha ritka s mindegyre ritkult látogatásai alkalmával, gadasszonyi foglalkozások közt talált.

Igaza volt: valóban csak egy szegény kis szolgáló voltam, összehasonlítva vele, a fényes urileánynyal.

Mert ő az volt. Kereszty grófné a legfényesebb nevelésben részesíté. Elsőrangú növelőbe adta, hová csak distinguált családok gyermekei jártak s tanult nyelveket, zongorát, éneket és táncot. Ha valahová ment, felügyelő kísérete s a szűzöldeket mindig grófnéja mellett töltte. A sző teljes értelmében el volt árasztva szebbnél-szebb rubrikák s ékszerekkel. Egyszóval: mitben sem különbözött a legrangosabb s tehetősebb leánnyoktól.

(Folytatása köv.)

Mert a közgazdaságtan egy ága sem oly érzékeny a kísérletekre mint az állattenyésztés és éppen ezért a nem helyes irányú kísérlet — nevezetesen ha az egy egész országrészre kiterjesztetik, nemzedékekre kihat, oly hátrányokat okoz, a mely igen sok esetben vagy éppen nem, vagy csak nagy áldozatok árán enyhíthető el.

És e tekintetben, hogy a valószínűség meggyőződhessen a kétkedő, nem kell messze földre jutnunk; nézzé meg állattenyésztésünket.

1848 előtt Erdély-köz-, sőt kisbirtokosai által is tenyésztve, igen kitartó, arányos testalkatú s más egyéb jó tulajdonokkal bíró u. n. Erdélyi constans faj lóval rendelkezett, s hol van az most rövid 30 év után? „Nincsen!” hát talán más célserűbb fajtát kell kísérlelve? „Az sem!” hanem az 1848 után az oláhok kegyelméből megmaradt anya-kanczákat remioscentiájából, különböző fajú és vérű részint Austria, Lengyel és más örökös tartományokból importált apák által tenyésztve oda jutottunk, hogy még paraszt lovaink ivadékaik között se újság a kapcza és pók; s nincs zoológus, ki nemesebb fajtájú lovainkat vér szerint és pontosan osztályozni tudná.

3 szor. Hogy szarvasmarha állományunk emelésére az állam által befektendő tőke gyűmölcsöző legyen s hogy jelenlegi közgazdasági irányunk az állattenyésztésre visszatérlethessék, szükséges a tenyésztő által a tenyésztésbe befektendő tőke biztosítása. Ennek elérhetése tekintetéből szükséges az 1874-ik évi XX-ik törvényzárk és szabályrendeletének revisioja és ez uton újabb, a gyakorlati alapokra fektetett átalakítása. Végül ezzel kapcsolatosan az állat egészségügyi országos szervezete. Ezeknek bővebb fejtegetésére, szerkesztő ur engedelmével alkalmat veszek magamnak egy más cikkben kiterjeszkedni.

Rákóczy Bálint.

— A vallás- és közoktatásügyi min. kir. miniszter, a Popu Benjamin balácsalvi gör. kath. gymnasiumi tanár által szerkesztett: „istoria Transilvaniei si a tieloror de in guiru pentru aduti si clasile gymnasiali superiori. Blasiu, 1872. Cu tipariu seminarului archidiecezaneu“ című iskolai tankönyvet, a magyarországi románaijku, s minden más középiskolák használatából kiiltotta.

— Maros-Vásárhely sz. kir. város törvényhatósága területén alakult szijgyártó ipartársulat alapszabályai, a földmivelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszterium által, f. évi 12.786. szám alatt, a törvényes bemutatási záradékkal ellátottak.

— Novi-Bazár megszállása, ellenzéki lapok szerint, július első napjaiban veszi kezdetét. Bécsi irányadó köökben elhatározták a nagyobb mértvű és az eleinte tervezettnél sokkal általánosabb mozgósítást, mely e hónap huszadikán fogja kezdetét venni.

Az ipari oktatás

a közoktatásügyi enquete-ben.

Az ipari szakoktatás tárgyában szombaton este Trefort Ágost közoktatási miniszterelnökelete alatt értekezlet tartott.

Trefort Ágost vallás- és közoktatásügyi miniszter megnyitván az ülést, jelenti, hogy Csengery Antal és Say Mór betegség miatt meg nem jelenhettek. — Már az utóbbi ülés végén jelezte, hogy szükséges lesz az enquete-tanácskozássok befejezése előtt az ipari szakoktatás ügyét is megbeszélni; a mai összejövetelnek ez lesz tárgya.

A kérdés igen nagy fontossággal bír az ipar fejlődésére. Gyakran szöltünk az ipar emelése mellett és kerestük az erre vezető eszközöket, de eddig az eredmény elmaradt. Az országgyűlés az ipari oktatást a közoktatási miniszterium körébe utalván, szölk két évvel ezelött enquetet hívott össze, mely programot dolgozott ki és azt a kormány elé terjesztette. Indirecte ezen program az országgyűlés elé is került, de finantialis nehézségek miatt eljuttatott; múlt évben ismét napirendre hozott a kérdés. s az ipari szakoktatás célzaira 25,000 frt szavaztatott meg.

Ezen program körülbelül a következőkből áll. Először a tanoncok (mesterinasok) iskolája, mely nem stricte ipariskola ugyan, de az ipar fejlesztésére mégis indirecte hat és tulajdonképp pótolja a népiiskolai oktatás hiányát; mert ha a tanoncok rendszeren látogatnak a népiiskolát, nem volna szükségük később az ilyen iskolára. Másodszor közép ipariskolák felállítására gyárvezetők számára. Természetesen nem állíthatjuk fel egyszerre az ilyen iskoláknak egész hálózatát, hanem előbb csak egyet fognak felállítani; esetleg valamely meglevő iskolát ilyenre átalakítani. Itt is, mint nálunk mindenben, a pénzügyi tekintet ha nem is egészen döntő, de mindenesetre nagy szerepet játszik. Meg kell fontolni mieldt ily iskolákat felállítanunk, azt is, vajon lesz-e azok számára elegendő látogató. Harmadszor a már létező felső népiiskolák és polgári iskolák mellett tanműhelyek felállítása. Ezek az egyes vidékek igényei szerint más és más iparág fejlesztésére szolgálnak; így a textil-ipar, a fémipar vagy a faipar fejlesztésére. Negyedszer némely practicus ipartechnikai tanszék felállítására különösen a fémipar vagy a textil-ipar érdekében. Nagy kérdés azután, vaj-

jon az ily egyes tanszékek — minthogy csakiasanként, egyik a másik után állíthatatnak fel — összekapcsolásának-e a politotechnicummal, avagy önállóan működjenek, mint a conservatoire des arts et matiére. Végre ötödyszor, minthogy iparmuzeumunk van, nagy fontossággal bír azon kérdés, mely már régóta tárgyalatik, vajjon nem volna-e szükséges összekötni az iparmuzeumot a már szintén fennálló rajziskolával, illetőleg az kiegészíteni és művészeti ipariskolát felállítani mellette. Ezek a tárgyalandó kérdések. Különbben is napirenden van ezen ügy, foglalkozott vele a napokban az iparos-gyűlés, hol dogma gyanánt állították fel az ipari szakiskolák létesítésének szükségét. Körülbelül két esztendője annak, hogy ilyféle programot, majdnem azon terv szerint, de bővebben kifejtve felállítottunk s így egyáltalán nem valami új dolog az, a mivel az iparosok gyűlése foglalkozott.

1. Kérdés: A tanonciskolák.

Stoczek József: Ugy tudom, hogy a tanoncok számára megállapított tanrend feltételezi, hogy a tanonciskolák ne legyenek sem esteli, sem vasárnapi iskolák.

Gönczy Pál: Ez fel volt tételezve, de az e tárgyban tartott enquete-ben jelenvolt iparosok határozottan elleneték, hogy növénydeike nappal taníttassanak. Abban történt megállapodás, hogy hetenként 11 óra adassék a tanításra. Szükséges volna mindesetre, hogy a tanítás a nappali órákban történjék, minthogy az esti tanítással a gyermekek fáradtak és elalusszák. Az országgyűléshez törvényjavaslatot kellene benyújtani, mely szerint az, a ki az ipartörvény 42. §-ának nem tesz eleget, megfosztatik tanoncattartási jogától; továbbá tanoncot senki addig fel nem szabadíthat, míg az iskolai vizsgálatokat ki nem állotta és elbocsátási bizonyítványa nincs; továbbá senki semminemű ipari foglalkozást nem kezdhet, míg az iskolai kötelezettségének eleget nem tett. Végül kötelessége legyen minden községnek, hol iparosok vannak, ipariskolát felállítani és kötelezendők volnának az iparosok az iskolai adóhoz adójuk bizonyos százalékával hozzájárulni. Hoffer Károly: Az általa vezetett reáliskolában 60 iparos tanuló volt, de nem jártak az előadásokra.

Kerkápoly Károly azt tartja, hogy azon kényszerrendszabályok, melyeket Gönczy javaslatba hoz, belevágnak az ipartörvény rendszerébe.

Kármán Mór az értekezlet kiinduló pontját tartja némiképp elhibázottnak. Nem helyeselti ugyanis a képviselőház azon határozatát, mely a szakiskolák szervezését és vezetését a közoktatásügyi miniszterium feladatai közé sorolta. Két irányban lehet ezen határozat következményeitől tartani. A szakiskolák szervezete megállapításában attól félhetni, hogy a közoktatásügyi vezetői természetesen hajlandóságnak fogva nagyobb súlyt fektetnek az elméleti, ugynevezett általános képzésre, mint a gyakorlati szükségletek kielégítésére, mi oda vezet, hogy a legkövetlenebb érdekeltek nem tanulják méltányolni a szakképzetés előnyeit s érdekekkel sem viseltetnek a szakiskolák iránt. Ma tekintetben az iskolázás költségei előteremtésére nézve attól tarthatni, hogy ugyanazok terhére esik, a kik már egyébként igénybe vannak véve a közoktatás tulajdonképeni feladatainak teljesítése, a közművelődés eszközeinek megszerzése körül a miniszteri javaslat az iparos tanuló iskoláinak költségeit már is a községektől várja, a melyek pedig nálunk tudvalevőleg a kötelező népiiskolázatás terhére sem tudják elviselni. Nézete szerint az illető szakminiszterium tiszta volna az illető köröket meggyőzni az iparos tanuló iskolázatásának előnyeiről, s az iparegyesületek kötelességei közé felvenni a róla való gondoskodást. Az állam maga csupán egyéb alakjában járulhat az ügy előmozdítására, körülbelül oly módon, a mint azt Anglia teszi — nem éppen helyen ugyan — a népiiskolai ügy előmozdításában; pénzbeli segítséget t. i. az elért eredményekhez viszonyítani. Maga az iparos tanuló kiképezésének módja most Európa szerte vitatkozas tárgya. Mindenkül hangsúlyozzák öszekötöttségét az ipar ügyénél jobb szervezésével, különösen az iparszabadság kellemetlen következményének veszik az iparos ügyesség hanyatlását. Segítséget ugylátszik nem várnak sehol sem attól, ha a mesterinasok mellékesen esténként némi elméleti továbbképzésben részesülnek; általánosan javulást várnak helyes tanműhelyek berendezésétől, hol az elméleti és gyakorlati előkészítés együttesen jár. Ilyenek felállítására volnának buzdítandók az egyes iparos egyesületek. — Másként áll a dolog a felsőbb szakképzésre nézve; itt észszerű volna, hogy ott, a hol van valami ipar, az állam egy mintaszerű középipariskola berendezésével, munkavezetők számára tanulságos példát szolgáltatna az elméleti képzés előnye körül; remélhetőleg a siker vonzani fog; minden attól függ, hogy a felállítandó intézet valóban gyakorlati szükségnek feleljen meg s kellő felszereléssel biztosítsák a nyújtassák a sikernek. Trefort Ágoston nem akarja a közoktatási miniszterium hatáskörét tágítani, de különben is az, hogy vajjon ezen ügy egyik vagy másik miniszteriumhoz tartozik-e, ez alkalommal nem lényeges.

Stoczek József: Nem tartja elegendőnek a hetenként 11 órai tanítást, hanem 20 órát tart okvetlenül szükségesnek.

Berecz Antal: Az esti oktatás ellen fel-

hozott érvek igazságáról saját tapasztalásából szintén meg van győződve, sőt azok mellé még azon körülményt is felemlíti, hogy nem csak a tanítványok vannak ily alkalommal a napi munka következtében kifáradva, hanem ugyanazon ok miatt maguk a tanítók is el vannak lankadva, s így a sikeres tanításhoz a tanító és tanítvány részéről szükséges öberség teljesen hiányzik.

Trefort Ágost miniszter: Amint ma contempláltuk, ezen alsó iparosokak célja az, hogy ismételő-iskolák állíttassanak fel tanoncok számára. Nagy kérdés, hogy lehet-e ily iskolákat felállítani anélkül, hogy eziánt új törvényben tételnék intézkedés. Azt hiszi, hogy a népoktatásról szóló törvény, valamint az ipartörvény alapján ezt meg lehetne ugyan tenni, mindamellett, ha erre új törvény alkottatnék, abban természetesen gondoskodni kellene a költségekről is, mert az iparosok nem tartanák fenn az iskolákat és így az állam segélye vétatnék igénybe. Ha majd napirendre kerül ezen kérdés, éppen annak pénzbeli oldala fogja eldönteni, vajjon nem kell-e az egész mozgalmat a társadalom tevékenységére bízni.

Az algiri felkelés.

Franciaországban az algiri felkelés képezi jelenleg a legtöbb figyelmet, s érdeklődést igénybe vevő eseményt. Az Algiriből érkező hírek igen komolyak s méltán időzhetnek elő nyugtalanságot.

A „Globe” a következő táviratokat közli:

A mozgalmat, egy — állítólag a próféta által utódja által tartott izgató beszédek idésték elő. — Eddig csak két törzs lázadt fel, még pedig a benszültt főnökök ellen, kiket azzal vádolnak, hogy vétkeztek a korán ellen, midőn alkudoztak a hitetlenekkel. Holnap (szombaton) egy 3000 főnyi csapat indul el innen, hogy a Batnától keletre levő főkölt vezéreket megtámadja.

Tunis, jun. 6. Itt is ugyanazon mozgalom uralkodik, mint Algirban. Egy Tripolisból érkezt serif a szent háborút hirdeti a keresztényekkel, és az ezekkel rokonszenvező muzulmán nemesek ellen. Ez izgató beszédekre az arabok fegyvert ragadtak és megtámadták az adófizetést. E felkelés híreire a tunisi kormány a dseridi kormányzt ütsitotta, hogy lenyitja meg a lázadókat és ez egy 1200 főnyi csapattal megtámadta a felkelőket és futásra kényszerítette őket. Ö maga 30 embert vesztett csatában.

A marokkoi császár egy erős hadtesttel, tüzésérség és mitrailleusekkel elbagyta fővárosát, hogy Mequinez környékén megfenyítse a felkelőket. Mequinez Marokkónak szent városa és a lázadók központja.

Biztos forrásból jelentik, hogy a nagy saharai törzs és a tuaregek beltrőni készülnek az országba, ez esemény a bey környezetében nagy nyugtalanságot szült. Sokan azt hiszik, hogy ez új mozgalom összefüggésben áll az egyiptomi alkirály új politikájával, mely oda irányul, hogy az arabok fellázadjanak az európaik ellen. Titokban azt is beszélik, hogy az alkirálynak egy európai nagy hatalom adja e tanácsokat, de e hír még megerősítésre vár.

Szolovjeff kivégzése.

Szolovjeff, a czár elleni merényletlevőt tegnapelőtt reggel 10 órakor végezték ki Szt-Pétervárott, a nyilvános Szomolens-ky-téren.

Mikor a vádlólevelet felolvasták előtte, az elnök kérdésére beismerte, hogy lött a császárra; kijelenté, hogy azt tette, a mit meggyőződése és lelkiismerete parancsolt; hogy bűntársai nem voltak; a forradalmi okmányok kiadásában nem vett részt; csak véletlenül terjesztette azokat; kijelenté, hogy véddre nincs szüksége, mert az mitsem hozhat fel védelmére.

A törvényszék azonban oda utasította a vádót, hogy teljesítse köteleességét; ezután áttért a bizonyítási eljárásra. A vádlólevélből kiemeljük még: Egy korábbi politikai „perből” kiderül, hogy Szolovjeff, a míg szölgált, a pleskani kormányzóság soropezi kerületében közeli viszonyban állott bizonyos Bogdanovicsal, ki a maga birtokán kovácsműhelyt rendezett be, hol socialisták dolgoztak. Szolovjeff 1876-ban házasságra lépett Cselisceff Katalinnal, csak azért, hogy ennek erkölcsi és anyagi tekintetben független állást szerezzen. De a mint Szt-Pétervárra jöttek, nem éltek együtt.

Szolovjeff másfél hónapig tartózkodott a fővárosban; sürűen érintkezett a forradalmi párt tagjaival, azután bentazta a vladimiri és nisni-novgorodi kormányzóságokat, hol a kovácsműhelyben propagandacsinglász céljából dolgozott álnévek alatt. Később Samarbába ment izgatni; majd a saratovi kormányzóság egy falujában álnév alatt kovácsmestereget folytatott. 1878-ban Szt-Pétervárt összejött a socialistákkal.

Szolovjeff forradalmi kiáltványokat terjesztett; magaviselésből családja és ismerősei azt következtették, hogy közel áll a végrehajtó bizottsághoz. A vádlólevél azt következteti, hogy Szolovjeff merénylete összefügg a socialista forradalmi társulat tevékenységével.

Lapszemle.

A „Hon” a protestánsok sérelmeiről szól:

Féltett kincs a protenstans autonomia. Nemcsak egyházi, de nemzeti, politikai és culturalis nagyfontosságú intézmény az; becsuljuk, védjük,

ha kell, vallásfelekezeti szempontoktól eltekintve, tisztán politikai és nemzeti szempontból is. Hanem ha védjük támadás ellen, védőnknek kell azok ellen is, kik tibuszgalomból nevétségessé teszik — és nevében, keresik az állami fejlődéssel és a kormánnyal az összefüggést ott is, hol arra sem ok, sem ürügy. És mi ilyen esetnek tartjuk azt, mely a közéletnádók állami felügyelete kérdésében legújában felmerült.

Általában a protestánsok véleményének ki tudása ezőljből — hitva tanácskozára a miniszter a superintendenseket és főgondnokokat. És milyen felfogással alakozott?

Egyik protestáns közlöny már ebben sérelmet látott, megtiltá a superintendenseknek és főgondnokoknak a nyilatkozatot; mert erre jogosítva nincsenek. Török superintendens pedig a tanácskozmányon kijelenté, hogy a magánynyilatkozat is veszélyes lehet; mert ő Thun idejére emlékszik, akkor is a patenst elötte léptették, miután magányvéleményeiket kikérték és így érdemleges vita helyett lett a dologból személyeskedés. Hát ez a z, melyet mi, a legjobb akarat mellett sem nevezhetünk egyébként, mint kicsinyes-ségnek.

Az „Egyetértés” a kormánypártól, a pártontkivül pártól és az egyesült ellenzéki pártól akar egyet és mást megjegyezni, melyek azt állítják magukról, hogy ők a 67-iki kiegyezési alapon állanak. Ez állítás ma már nem igaz. Ha előáll egy párt s a 67-iki kiegyezésben megtartott alkotmányos jogokat feladja: nem egyszerre, hanem egymás után adja fel; nem zajjal adja fel és erőszakos módon, hanem titkon, orvul, a tolvajok és sikkasztók modorában és ha az a párt a delegátók intézményét lassanként az absolutismus föltétlen szolgálatára tanítja be s észrevételül Schmerling lovag centrálparlamentjévé alakítja át: akkor az a párt nem áll már a 67-iki alapon sem. De itt nem állott meg, nem fog megállani. Már készen áll a törvényjavaslat, mely a delegatiót törvényhozási joggal ruházza fel Bosznia és Hercegovina tartományokban.

Szomorú és kétségbejött jövőd.

De hát így látja-e a jövőt az egyesült ellenzék s a pártont kívüli párt? Igenis így látja. De e pártok egy szomorú betegségben szenvednek. A betegség: tárczaláz. Azt hiszik, hogy bizonyos esélyek közt kormányra juthatnak vagy ma, vagy holnap, vagy holnapután. És e hitért feláldozzák a más is, a holnapot is, holnapután is, és a távolabb jövődöt is. A függetlenségi párt-hoz nem csatlakoznak, az önálló Magyarország programját ki nem tűzik, mert attól félnek, hogy akkor ők nem lesznek kedves emberek Bécsben.

A „Pesti Napló” szerint az oroszok irigykednek ránk.

„A rokonszeny a magyar nemzet irántlök, sőt szenvedélyes tüntetésekben nyilvánult.” — Ezt jelenti az összes tudósítások az ünnepéről, mely a párisi operában a seregdiak jávára rendeztetett.

Oroszországot is sújtják a sors esapásai.

Es egész Euróában egy kéz sem mozdul, hogy segélyt nyújtson a tönkrement tüzkárosultak százezreinek.

Mikor a távol Amerika egy virágzó városát, Chicagot pusztította el a tűz, egész Európát járta be a részvét anyaga és jemes adományokra serkentette az egész művelt világot. — Az 1870-iki háború alatt két táborra — bár egyenlőtlenekre — volt oszolva az emberiség, de a jótékonyssá nemtője mindeütt befészkelte magát a szivekbe.

Ez összehasonlítás régóta szinte kínálkozott, de nem hozta volna szóba, ha éppen a párisi ünnepély napján nem jut kezébe a Novoje Vremja egyik legközelebbi száma.

E lap írja:

A Nyugat idegenkedése tőlünk lépten-nyomon és minden esetben nyilvánul. Nemcsak segélyt, de még csak egyszerű részvétet sem várhatunk, noha országunkban nem egy tűzvész pusztított, nem két-három város semmisült meg, hanem a hatalmas helységek hosszú sora jutott tönkre. A mi nyomorúságunk enyhítésére a Nyugaton egy kéz sem mozdult meg. Utóvégre ezuttal is kitűnően ellehetünk az idegen segély nélkül, de azért mégis keserű fájdalom marad meg lelkünkben: nagyon fáj, hogy sohasem látunk magunk iránt részvétet, sehonnt se várhatunk segélyt, nem hallunk egy jó szót, még akkor sem, mikor oly nyomor sujt bennünket, mely mellett el kellene némulnia minden ellenségeskedésnek.

Tudja, hogy Európa védbástyái voltunk egy évezreden át a tatárokkal és oszmaok ellen; hogy 1848-ban dicső harcot küzdöttünk a szabadságért: és ezért rokonszenvez velünk Európa.

Mit tud a világ Oroszországról, az orosz nemzetről, melyet saját írói mindig hazug népnek tüntetnek fel? Hogy fenyegeti Európá békéjét.

A „Nemzeti Hírlap” szerint mentől több nyilatkozatot tesznek a stájer haladóiprti politikusok programjuk megvilágítására: annál inkább növelik zavarunkat, de egyszersmind fokozák kiváncsiságunkat arra nézve, hogy tulajdonképp mi az, a mit ezen urak a képviselői mandátumon kívül még akarnak?

Dr. Mack feláll, éles szavakban tiltakozik a magyar praeponderantia ellen; megmagyarázza a „haladonc” stájeroknak, hogy nem kell olyan nagyon megijedni a „Personal Uniótól”. A stájer

haladók pedig mind a két temperaturában igen jól érzik magukat. A doktor ur megkínálja őket „az osztrák állameszmével” s egy kis „Vergewaltungung”-gal a szarnok magyarság ellen. Csodáljuk, hogy azután egy barmadik ur fel nem állott és nem ajánlotta a Personal Uniót a Centralstaát kebelében.

Egy vizgatalásunk van ebben az egész osztrák választási hűhóban; s e vizgatalás az, hogy leglármasabb hangok ötik ugyan a legnagyobb zajt, de nem ezek nyomják le a politika mérlegét; s hogy e jelenségekben mindössze egyespart-törödékek aberratioival, de nem az irányadó osztrák parlamenti tényezők nézeteivel állunk szemben.

A „Közvélemény” szerint stoikusokat megsegítenítő nyugalommal készülnek a képviselők szét ülteni. A nemzet képviselői még ma sem érzik annak szükségét, hogy a szabad politikának hatáskört és létezési jogot biztosítsanak a társadalomban akkor, midőn a parlament szünetel. Más szabad országban ilyenkor a pártok kebelén belül mozgalom támad s a parlament székhelyéről távozó képviselők vidékek szerint megállapodnak azon eljárásban, melyet a szünet ideje alatt követni fognak. Csak Franciaországra kell tekintetünk.

Pedig sok a mi társadalmi bajunk. Mezőgazdasági egyesületeink évek óta sorvadnak, fogyatkoznak, tengődnek; ipari egyesületeink nem bírnak jelentőségre vergődni; közművelődési egyesületeink ugyszólván nincsenek s tevékenységünk közléte minden tekintetben a vegetatio legkisebb mértékére szállott alá.

És mikor mindezt látjuk, halljuk, nem méltó-e, hogy enyhe mérséklettel lobbantsunk szemükre képviselőinknek az elhanyagolt kötelességérrel vádját.

A tüzőltő ünnepély után.

Maros-Vásárhelyt, 1879. június hó.

Csak imént, e hó első napjaiban zajlottak le városunkban, a szévely fővárosban a tüzőltő ünnepélyeségek. Briliáns sikerű volt ez ünnepélyesség minden tekintetben. A valódi magyar vendégszeret; Lázár Benedek katonás főparancsnok vezetés alatt kitűnőleg szervezett és katonailag fegyelmezett derék tüzőltők mintaszerű diszgyakorlata; Csiki Gerő felrohanása a szédítő magasságu tölötrán; az elragadó szép zászló-anyaszivélyessége s szép koszorús leányaink; a városi hatóság és a városi polgárok minden egyes tagjának előzeteny figyelme, elkezdve a fáradhatatlan működő ősz polgármestertől, le a legfiatalabb polgáriiskolai tanulóig, a kik egész szolgálatkészséggel és diadalittason viték, egy fiatal tanuló, Halmgyi Antal által minden egylet részére kószított s a koszorús leányok által cserkoszorúval feldíszített egyleti jelenyeket; a városi tanács figyelme, hogy a város vendégei iránti szíveségből az oly kevés látható eredményt feltűntető kövezetvén szedését e közgyűlés három napján fölfigyészette; a briliáns lénben uszó „Elba” színgot diszkertjében felmutatott szépsézetit érzék; a két ezer ember által látogatott népünnepély; a szorongásig zsanolt bálteremben szépeink megjelése; a legszebb renddel, ünnepélyességgel és szakszerűséggel megtartott közgyűlés, melyen, minthogy nemzetiségeink is megérték a magyart, mi is oly szívesen megértettük a német nyelvet; az imposáns fáklýszene s a könyegig megható bucszás, a mely a vendégszerető és udvarias fogadtatásnál is szíveleyesebb és szeretetteljes volt; mindez, mondom, kalapemelésre és önkénytelensé is éljenzésre ragadta vendégeinket s köztük száz és román testvéreinket is.

Mindennek szivünköl örvendünk; így kellett ennek lennie, és hogy így fog lenni, arról semmi kétségünk sem volt — nekünk magyaroknak; kik jenmagunkról tudjuk leginkább, mily igaztalanul és mégis mily gyakorta hangzik fel ellenük a vád, hogy az idegen nemzetiségeket elnyomni, felfalni és anyanyelvüktől megfosztani akarjuk. — Egyetlen állam sem ad nagyobb, sőt akkora kedvezményt sem nemzetiségnek, mint a magyar, sőt volt idő s nem rég volt az, midőn — s ebben már nem volt igaza — nagyobb jogokat, kedvezményeket adott másnak, mint önmagának. A 19 ik század uralkodó vezéreszméje: szabadság, egyenlőség és testvériség jelszava megszüdöttett egyes kiváltságokat; de lemondunk mi magyarok önmagunk is, nemesei és más oly előjogainkról, a mely ez eszmének utjában állott. Szabadságot, egyenlőséget és testvériséget ajánltunk fel nemzetiségeinknek s mindezt cserében csupán egyet kértünk, de ettől el nem állunk soha s kérti, követelni fogjuk mindenha, hogy ismerjék el nemzetiségeink, hogy ez az ország Magyarország, hogy, mint a szomszéd és szövetséges államban, Ausztriában a német, ugy Magyarországon a magyar nemzetet van fíratva a vezéreszerep és ismerjék el, hogy első sorban ők is magyar állampolgárok és csak második sorban nemzetiségiek.

A nagyszebeni tüzőltők derék főparancsnoka dr. Lindner Gusztáv, a kit ez alkalommal megjelenni — mindnyájunk ószinte sajnálatára — betegsége gátolt, egy más alkalommal Nagy-Szebenben mondott toaszjállban megmutatta a példát, hogy milyennek kell lenni a német, vagy más nemzetiségű magyar állampolgároknak. „El kell ismernünk és elismerjük, hogy ez az ország magyar; el kell ismernünk és elismerjük, hogy mi is magyar állampolgárok vagyunk és csak

másod sorban nemzetiségek. El kell ismernünk és elismerjük, hogy Magyarországon a hivatalos államnelyv csak a magyar lehet, s hogy azt mindnyájunknak tudni és megtanulni még nem azt teszi, hogy nemzetiségünket is feladnók. Bűszkén vallom magamat németnek s németül imádom Istenem: de ép oly büszkén mondom, hogy első sorban magyar állampolgár vagyok s az én hazám, melyért élni, halni kész vagyok, Magyar ország.”

Frénétikus tapsvihar követte a hazafias szellemű főparancsnok szavait. A szászok egy része, felvilágosodottabbak, igazat adtak neki; míg egy nagy részük renegátának nevezte el a legtisztább hazafit, a legönzetlenebb jellemet; míg végre szellemi főlény e fölt az ultra szász jút is kálapot emelt, mi székelyek, megválasztók őt tiszteletbeli főparancsnoknak, a székely fővárosban.

Hogy mi összefüggésben van ez a tüzöltő ünnepélyvel, azt is megmondjuk.

A tüzöltő, a dalár, lövés és más ilyeszerű közgyűlések és ünnepélyek saakszerű céljaik előmozdításán kívül egy fontos, egy magasabb célját is mozdítanak elő: megismertetik e haza lakóit legnagyobb ellenségeikkel, önmagukkal. — A szászok minket tartanak szászfalóknak, mi meg őket magyarfalóknak. — Egyikünknek sincs igazunk; a báj csupán az, hogy nem ismerjük egymást.

A szépen sikerült közebéden Kovács Ferencz esperes és plébános, egyik legnépszerűbb ember a székely fővárosban, a nemzetiségek egyetértésére emelve a poharát, emelkedett szavakban mondott köszönetet különösen szász testvéreinknek oly szép számmal való megjelenésükért és reményét fejezte ki, hogy a megjelent egyetlen román, a gyulafehérvári főparancsnok is egy szebb jövő feekéje, a nemzetiségek egyetértésének hírnöke volt.

Utána dr. Kain Hugó, medgyesi főparancsnok mondott német nyelven egy oly toasztot, melyvel minden magyart meghódított. „A székely főváros, Maros-Vásárhely szívélyes meghívását kapva, egy percig sem habozván, hogy elfogadják azt a betekintsünk székely testvéreinkhez; hogy szívesen és udvariasan leszünk fogadtatva, árrel valónk készülve, de hogy szeretettel és pedig oly testvéri szeretettel fogadtassunk, mint a miyennél a székely főváros minden egyes polgára által elhalmoztatunk, arról álmodozni sem mertünk. Köszönet és elismerés érte a legyenek meggyőződve, hogy a szeretetért mi is szeretettel adozunk és hogy e szeretetteljes testvériséggel előtünk örökre feledhetetlen lesz.”

A felugró zajos éljenzés bizonyítja, hogy megérti a magyar a német nyelvet is, ha szívből és a szívhez szól.

A közebéden a második tereméből frénétikus tapsvihar és a zenekart tultarsógó éljenzés vonta figyelmünket magára. Minorich Károly, az ősz fővezér és Gamauf Vilmos tiszteletbeli főparancsnokunk szavait tultarsogta az örömrág a tulsó tereméből. Mi történt ott? Egy másik, szintén hazafias szellemű szász főparancsnok: Jahn József köszöntött fel a magyar vezényszóra, a mely a dualismus és paritás alapján méltán megilletné Magyarországot a közös hadseregben is, s a mely szerint azt hívék a szászok, járnai sem lehet, és ime a mai oly fényesen sikerült tüzöltő ünnepélyen bebizonyult, hogy Lázár Benedek katonás főparancsnok magyar vezényszava után mi szászok is oly szívvel és lélekkel mentünk; sokkal örömebbet, mint egykor az absolutismus alatt a német muszáj parancsszó után.

„Ismerjük és értsük meg egymást és testvéreként fogjuk szeretni egymást!”

Valóban igaz: ha megismerjük, megértjük egymást; és ha megértjük, szerelni fogjuk egymást.

Németország a maga egységét az iskolamesterek kívül a tüzöltő, a dalár, lövés és más ilyeszerű ünnepélyeknek köszönheti; ilyen alkalmakkor támadt föl az egyesekben az egytív tartozás, az egyesülés eszméje. Teremtse meg nálunk is a nemzetiségek egytív tartozásának eszméjét, a közös egyetértést és a magyar haza iránti szeretetet s az egymás iránti testvériséget s a haza fényre derül.

Vessük szívünkbe mindannyian nemzetiség különbség nélküli, hogy

A nagy világban a kívül
Nincsen számunkra hely,
Áldjon, vagy vorjen sorseke,
Itt élünk, halunk kell!

És, mert itt kell élünk és halunk is, éljünk békeességben, egyetértésben, szeretetben és testvériségben.

Nemzetiségeink legyenek meggyőződve, hogy nem vagyunk mi magyarok épen olyan fekete ördögök, mint a miyennek festenek, és hogy valóban igaza van a közmondásnak, hogy:

Magyar ember a maga jussát nem hagyja.

De ha vele bánni tudnak, az ingét is odaadja.

A baráti jobb a nemzetiségek felé ki van nyújtva s habár a régi előítéletekességét még egyik fél sem vetkőzte le és a miatt néha kellemlenségek is történnek, mind ritkábbá válnak azok s napoként közelednek egymáshoz s a testvéri frigy megszilárdulásának reménye mind nagyobb. Isten engedje egy erős kapcsolás fejlődni azt, mely a haza és a kölcsönös jóllét rovására való önző

törékvés és nemzeti gyűlölség helyett a haza javára egyetértés által boldogítson; engedje, hogy a három nemzetiség, melyet a végzet különös kegye magyar hazánk Erdély részével ajándékozott meg, a magyar, német és román nemzetiségek a testvériség szent symboluma alatt célba vett egyesülése, szövetségese az összesség jóllétére, mint mindenkinek saját jólété egyedüli biztosítékára, a közös jóllét és általános boldogság kifejtésére és megszilárdítására való siker koszorúzott törékvés legyen!

Sándor Kálmán.

Törvényszéki csarnok.

A helyi kir. törvényszéknél a napokban tartott vég tárgyalásokon előlő volt: Frank; bírák: Komancsuk, Szász; kir. ügyészség képviselte: Bodor.

I. Vádoltak: Silló Gyula, Kebli Józsa, Tugendreich József, alig 17 éves fiatalok, kik közül két előbbi már többször volt tolvajság büntény és áthágásért büntetve s egyáltalában mint megromlott fiatalok ösmertettek. Tugendreich és Silló, egy harmadik társukkal, ki megszökött, a mult évben ifj. Pataki Sándor lakszobájába batoltak, annak nyitva volt ablakán és onnan több ruhameüt s más ingósdógot loptak. Ezért a cselekvényért, mint szökevények ellen a vizsgálat folyamában volt, midőn folyó évi május 8-án Kebli J. és Silló Gy. öz. Donaghy Gergelyné nyári lakásában ismét tolvajlást kíséreltek meg. A szoba ablakát betörték és így a szobába batolva, jelentékeny értékű ruhameüt és ét-eszközö csmagoltak össze s midőn épen távozni akartak a loptott tárgyakkal, a tetten kapták. Mindnyájan beösmerték bűnös cselekedetüket. Ügyészi képviselő Silló Gyulára 4 évi, Tugendreichra 6 havi sulyos börtönbüntetést kört. Törvényszék Sillóra 2 évi, Tugendreichra 2 havi, Kebli Jósikára 6 havi sulyos börtön büntetést mért.

II. Vádoltak: Gergely Árpád, Pásztor Kálmán 14 éves kort alig meghalaedott asztalos inasok, kik f. évi ápril 29-én Pongráz László lakásán foglalkozva, egyik szoba ajtaját kulccsal fölnyitották és onnan egy arany-órát, lánczólat együtt 325 frt értékben elloptak és rögtön a tény után a Schwartzféle zálogintézetbe 115 frtért elzalogosították. Ügyészi képviselő a tényt beösmertő vádlottakra, a számos enyhítő körülmények tekintetbevételével 2 évi sulyos börtön büntetést kért. Törvényszék az ügyészi indítvány értelmében ítélt és csakugyan az ügyészi indítvány alapján 3 napi szigorú fogságra ítélt Schwartz szakácsnéjét, ki közvetlen tetteseköl karperecet, fülöngöket, pénzt és egyéb nyálénkságot fogadott el ajándékba, tettesek abbeli kijelentése után, hogy az utczán találtak 50 frtot.

Irodalom és művészet.

Az Akadémia nyelv- és széptudományi osztályának Pulszky Ferencz elnöke alatt tartott tegnapi ülésében Hunfalvy Páltartott az „Ukkon-pohár” a régi magyar jogi szokásnak egy töredékéről felolvasást. Hunfalvy 1867-ben találta meg a Hegyaljáról az Akadémiához került oklevelekben az Ukkon-pohár felmutatásának szokását, mely a finnekél Ukkon-malja alakban szintén meg van és a tavaszi vetések sikeréért az Ukko istennek áldoztatik. Közel esik a magyarázat, hogy a magyarok pogány föistenét Ukkon-nak hívták, mit a finn analogia támogat. Azon körülményről fogva, hogy az „áldomás”, mely hazaszerte dívatban van, a rokon nyelvek alapján, mint vallási szertartás tűnik elő s az a vérszerződésben már határozott joggyakorlat s vallási szokásként iratik le, s a tárgyaló oklevelekben is így jó elő, azt német szokásnak nem tekinthetjük, s az Ukkon-t „Urkund”-ra nem magyarázhatjuk. Felolvasó megcáfoltja Révész Imre azon véleményét, hogy az „Ukkon-pohár” poculum „usu calicibus” összevonása volna. Az eddig ismert történeti s nyelvészeti adatok Ukkon-nak, mint pogány ősi-istenségnek felfogását támogatják s azt a finneknek a „Kalevalában” leirt Ukkó jával azonegynek kell tartanunk. — Utána Greguss Ágoston folytatta felolvasását. „Shakespeare magyar fordítói és hatása a magyar irodalomban” című munkájából.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, 1879. jun. 11.

— Ő Felsőge személye körüli magyarmisztere előterjesztése folytán Spányik József hunyadmegyei járási-orvosnak, 48 évi buzgó szolgálata elismerésül, az arany érdemkeresztet adományozta.

— A magyar királyi igazságügyminiszter, Végh Albert marosvásárhelyi kir. törvényszéki díjas joggyakornokot, a marosvásárhelyi kir. járásbírószághoz rónökká nevezte ki.

— Az új vasúti menetrend következtében olvasóink iránti tekintetből új rendet hoztunk be lapunk megjelenésében. Jövőre a „Kelet” a homlokán viselt nap reggelén jelenik meg. Edig délután négy-öt óra között nyomtatván ki, a Brassó felé éji egy órakor menő vonatra 9 óráig, a M.-Vásárhely felé pedig másnap tíz órakor menő vonatra 18 órát várt kinyomtatva s csak a harmadik nap reggelén volt olvasható, mikormár megszűnt

ujtság lenni. Jövőre a mint a „Kelet” kikerült a sajtó alól, rögtön el is indul Erdély minden részébe a reggeli vonattal, sőt Kolozsvárts azon helyeken, a hová a vonat egyszer jár napjában, részint megelőzőleg viszi mindazt, a mit az ugyanakkor érkező budapesti lapok magukban foglalnak. A fővárosban megjelenő reggeli lapok ugyanis éjjel 12 óra után érkeznek Kolozsvárra s közülök azok, a melyek csupán egy vonattal közlekedő vidékekre cizmenvék, bevárják a reggel induló vonatot, szerkesztőségünk azonban már éjjélkor kézhez kapván a budapesti lapokat, ezeknek összes legújabb közleményeit, s az ezután rendszeresítendő „Lapszemle” czim alatt összes vezércikkeinek kivonatát helyi előfizetőinknek a reggeli mellé viszi meg, még mielőtt a budapesti lapok a postán kiadattak volna; az egy vonattal közlekedő vidékek pedig a budapesti lapokkal egyidejűleg a „Kelet”-ben az össze fővárosi lapok kivonatát és egy erdélyi lapot vesznek egyszerre. A külföldi táviratok pedig a fővárosba éjjel érkezvén, azok is rögtön megküldetnek lapunknak s így előfizetőink reggel vendül, a mit eddig délután adtunk. A reggeli megjelenés nagy előnynyel fog tehát birni olvasóinkra nézve, de sulyos áldozatokkal szerkesztőségünkre s öszintén szólva csak úgy tarthatjuk fenn a nehéz és költséges éji munkának ezen rendszerét, ha áldozatainkhoz képest a közönség részéről növekedő pártfogást tapasztalhatunk.

— Szilgiet József, színházunk volt tagja, ismét városunkban van: ez most az esemény Kolozsvárt. Ez az esemény, különben, lánczólatban van egész sorozatával az „eseményeknek”, melyek a mult héten sokat foglalkoztatták a kolozsvári pletykamestereket. Minthogy ez események egészen magán, családai jellegűek voltak: nem tartottuk ildomosnak azokat a nyilvánosság elé hurcolni. A mi a dologban a nyilvánosság előt hozott, csak annyi, hogy Szilgiet ur felmondván az igazgatóságnak saját és neje nevében, az intendatúra csak Szilgiet ur részéről fogadta el a szerződés felbontását, fölmentvén őt további kötelezettsége alól. Nyomban erre a nagyszájú hír különféle differentiákról tudott mesélni Szilgiet ur és neje Pálmai Ilka asszony között, olyan differentiákról, melyekbe a rendőrség is vizsgáló bíróság is már-már beleavatkozott. Szencsére azonban akadt nemeslelkű közbenjáró ember: és műbarátok, kik kiegyezést hoztak létre színházunk primadonnájá és férje között; a kiegyezés eredménye az lőn, hogy Szilgiet ur belenyugodott a nejtől való tényleges elválás statusquójába, Szilgietiné asszony ellenben lemondott férje uráról, egymásközi vagyoni viszonyaitak közjegyzőileg fölvevtt okmányban tisztázták, Szilgiet ur pedig végleg eltávozott Kolozsvárról. Szilgiet ur azonban úgy látezik, nem tartja végleg lebonyolítottnak az ügyet, mert tegnap általános meglepetésül ismét megjelent Kolozsvárt; mint mondják, a színházzal szemben atarja érvényesíteni jussát, amennyiben t. i. ő még mind a kolozsvári színház tagjának tartja magát. Ugy látszik, e tekintetben a felmondást illetőleg egy kis félértés van az igazgatóság és Szilgiet ur között, ki a egyebíránt addig is, míg e félértés bíróság földítettnek, egy kis kirándulásra készülődik a festői torozkői vidékre.

— A fillérestételek, melyeket még a tőli ideyben Hóhn Lipótne urasszony kezdemőnyezett, már egészen gyökeret vertek Kolozsvárt. A tőlen még csak szűkebb köröket egyesített Hóhn Lipótne urasszony vendégszerető háza; ugyszólva csak egy-két család adott egymásnak találkát a játékony célra rendezett emez estélyeken. De most már, a mióta a főhadiszállás áttétetett a szép Bányfő-kert árnyas lugasai alá: minden alkalommal szebb és nagyobb társaságok gyűlnek össze hetenkint egyszer eddigelő pénteken, jövőre pedig minden hétfőn délutánonként 5 órakor. A mióta az estélyek rendezői valóstították azt az életrevaló eszméjüket, hogy jó zenével is (a Salamon Jánoséval) kedveskednek a társaságnak: azóta olyan kedves szórakozást nyújtanak a fillérestételek, hogy a kik megjelennek azokon, jobban kedélyesebben eltöltik azt a pár órát, mint bármely más mulatságon. Miután jó zene is van, természetes, hogy a táncz sem maradhat el, levén az estélyeken a mamákon kívül a kisasszonyok épen úgy képviselve, mint a fiatal daudyk. Tegnap is (hétfőn) egész animóval járta a legjavából sötét alkonyatig különben is igen szép társaság.

— Élhetetlenség-e vagy feketevérű roszakarat az, a mit a szebeni Tageblatt elkövet: valóban nem tudjuk eldönteni. Magyarfaló szebeni kollegánk ugyanis most egy hónap mulva még mindazokat a beszédeket hozza, a melyeket a magyar nyelv kötelező oktatását tárgyzó törvényjavaslat s illetőleg már most törvényellen a képviselőházban a nemzetiségi képviselők tartottak. Ismerve a Tegeblatt kifogástalan loyaltását és

hazafiságát, szinte biztosra vehetjük, hogy csak azért tömi tele a román, szász és szerb ajkú képviselők beszédeivel hasábjait, hogy hónapokon át igazságon olvasói körében egy olyan intézkedés ellen, a mely ma már ő Felsőge a király által szentesített törvény. Ez az eljárás valóban méltó az ismeretes szász őszinteséghez!

— Sétatéri zene. A nyár folytán a Sétatéri kioszk előtt: Szerdán délután 3 órától 8-ig, rendes katona zene, csütörtök délután 5 órától 8-ig Salamon János zene kara, és pénteken délután 6 órától 8-ig katona zene lesz, ez utóbbi vonó szerekkel.

— Tűz volt tegnap délután egy órakor a Belső-Magyarutczában. Vincze István helybeli derék szűcemesterünk családjával nyugodtan ebédelni ült, midőn feje felett hatalmas lángok törtek ki a fedelen. Az idő szeles volt, a tűz lángban álló ház körül halmozta a faépületeknek, valóságos tűzfészkek mind. Szerencsére a segély gyorsan jött s valóságos csodát művelt, mert a tűz még ugyanazon fedelen sem terjedhetett tovább, hanem néhány ólyvit elhamvasztván belőle, elfojtatott. Keletkezésének oka nem tudható.

— Városunk egyik szűlőtte: Stögger Adél kisasszony, a derék Stögger Béla énektanár leánya, Budapestben becsmület szazett a kolozsváriknak. A polgári tanítónőképezdét kitűnően végezte és közelebből az intézet növendékeinek a fővárosi kis redouté termében adott hangversenyében ő lőn zongora-játékkal megbízta és Mendelsohn „Szentirányi álmából” egy részletet, ugy közönség, mint a szakértők általános tetésége közt adta elő. Bűszkék vagyunk reá és gratulálunk a boldog szűlőknek!

— A kolozsvári nyomdász ifjuság által 1879. június 15-én rendezendő tánczvigalomra a meghívók szétküldeték; kik meghívókat távadósból nem kapták meg s arra igényt tartanak, kéretnek egy a Gáman-örökösök nyomdájában kitélt ívre neveiket följegyezni. A rendező bizottság.

— Székesfehérvárról vesszük a távirati értesítést, hogy Tisza Kálmán miniszterelnök és gr. Szapáry Gyula pénzügyminiszter meglátogatván a kiállítást, örömmel nyilvánítták az erdélyrezi iparfejlesztő egyeslet kiállítása felett s azon ohájuknak adtak kifejezést, vajha sikertűlne az egyesletnek meghonosítani hazánkban a gyermekjátékpirot.

— Ünnepély. Folyó hó 8-án — mint ő Felsőgek megkoronázatásának évfordulóján — a dévai m. kir. áll. főreáliskola tanári kara ünnepélyt rendezett, melyen Matusik Nep. János igazgató tartott lelkes beszédet a honpolgári kötelességekről és erényeikről, a tanulók meg hazafias verseket szavaltak s a vegyes dalkör működött közre.

— Székes-fehérvárról távirják, hogy hétfőn ismét érdekes vendégek voltak a kiállításnak Klotild főhercegnő és szűlei: Coburg Ágoston hg. és neje Bourbon Mária reggel Alcsutról érkeztek ide. Érkezésük nem volt előre bejelentve tehát nem fogadta őket senki. Csak midőn a kiállító közönség őket felismerte, küldtek Zichy után az erdészeti egyesület közgyűlésére. Ő fenségek ujbl körüljárták a kiállítást és számos vásárlást tettek. Az első tárgyat herendi Fischernél vásárolták. Sokat vásároltak a szoboki márványgyár kézziményei közül is és egyebektől. Este a sok öszervásárolt tárggyal elutaztak, de elutazásuk előtt ujbl igen kedvetlen nyilatkozatok a kiállítás felől és Zichynek köszönetet szavaztak fáradozásaiért kalauzolásuk körül. A király eddigi rendelkezése szerint 16-án érkezik Székesfehérvárra. Fogadtatására és elszállásolására már intézkedések történnek.

— A tusnádi postahivatal folyó hó 16-tól működését ismét megkezdvén, ugyani a naptól fogva egyelőre Csik-Szent-Márton és Tusnád közt napontai küldöncszekérpostnjárat rendeztetik be, melyvel mindennemű levél- és kocsi postai küldemények rendes továbbítást nyernek. A mentrend következő: Indulás Csik-Szent-Mártonból a csikszeredai posta megérkezése után — d. e. 11 órakor. Érkezés Tusnádra d. u. 2 órakor. Elindulás Tusnádról vissza d. u. 3 órakor. Érkezés Csik-Szent-Mártonba d. u. 6 órakor esztalokozással a kasszonyujfaluból Csik-Szeredára induló postajárat. Mi ezennel közhírré tétetik. N.-Szeben, 1879 június hó 8-án. A magy. kir. postaigazgató. — Fölírt. — A Dicső-Szent-Márton-radnoti küldönc-postajáratnak folyó hó 15-ével való beszüntetése mellett, Dicső-Szent-Márton folyó hó 16-tól kezdve napontai postajárat által a megyesi postahivattal köttetik őszre. Indulás Dicső-Szent-Mártonból reggel 5 óra 30 perc érkezés Medgyesre 8 órakor reggel, visszaindul 10 óra 30 perckor, érkezik Dicső-Szent-Mártonba délutáni 1 órakor. Mi ezennel közhírré tétetik. Nagy-Szeben, 1879. június 4-én. A m. kir. postaigazgató. Fölírt.

— Rudolf trónörökös spanyolországi mulatásáról ottani lapok a következőket jelentik: Rudolf osztrák és Lipót bajor hercegek Fuentában időzte alatt sok fiatal lány és paraszt legény jár hozzájuk a közelfekvő Aljazeera, Benifajan, la Alberca stb. falvakból gitárral és mandolinnal s dalokat és tánczokat bemutatják a vendég hercegeknek. Ez utóbbiak nagy gyönyörűségüket találják a dologban. Egyikök elkérte egy táncos lánykától a castagnettet, melyet az oly ügyesen tudott kezlni. A lány selyemken-

dőbe takarva nyújtotta át szerszámát a hercegeknek, kérve, fogadják el azt tőle ajándékba, mi meg is történt.

— Pál Sándor tankerületi főigazgató az erdélyi részekben, szombaton Nagy-Szebenbe utazott, hogy ott jelen legyen a kir. államgymnasiunban tartandó érettségi vizsgálatokon.

— Hétaszázéves kórház. A „sz. Katalin kórház Londonban 1148-ban alapított s 700 éven át a mai napig a királyi családok különös pártfogásában részesül. Ezerébet angol királynő idejéig papok voltak a felügyelők, de azóta orvosok felügyelete alatt állt.

CSARNOK.

Székely asszonyok pünkösdi utja.

Mikor a pünkösdi ünnepe közeledik, a csiki komamasszonyok és nénemasszonyok közt nagy az izgalom. Egymásnak adják az ajtókilincset a látogató szomszédnők, mert sok és felette nevezetes dolgokat kell meghányi-vetni a Brassóba való utazásra nézve. Kik és hányan ülnek együtt, mit visznek az utba, mivel lepik meg a „leányukat” meg annak az uraságát? . . . s számtalan más fontos kérdés felett kell döntő határozatot hozni. Végre három-négy nappal pünköszt előtt megkezdődik a csiki asszonyok nagy utja, hogy felkeressék a „Barassóban” szolgáló leányokat, a kiket már egy kerek esztendő óta nem láttak. Valóságos asszonyi népvándorlás ez. Száz meg száz határnak gunyolt szekér szállítja tíz tízenöttenként a viszontlátás örömére sovágó asszonysereget a circumspectus „Herr Noßber”-ek híres városa felé. Sajtírelő helyiségben képzei magát, a kinek a szerencse kedvező fordulata megengedi, hogy az ebédelő karaván mulatságos lakomájának szemlője lehessen. Két három „borító” tele kitűnő túróval kerül elő a szeredások és általvetők bőséges tartalma körül. A székely vendégserenget meg itt sem tagadja meg magát; halálisan meg lenne sértve a szomszédasszony, ha a komamasszony viszontlátás „jószerűleg kínált” elemozsáját. A leányoknál már jó előre kizárólagos tárgyat képezi a beszédnek az anyai látogatás. S midőn az asszonysereg megérkezik: nincs szerencsétlenebb teremés ezen a világban annál a leánynál, a kibehez senki sem „jött be.” Két napig tart a látogatás. Ezalatt adják tudatára egymásnak anya és leány egy esztendő törtéiját, a mire persze ennyi idő alatt nem is volna képes más, csak — asszony. Következik a visszautazás. A megtakarított összegecske haza vándorol; kell a szűlőknek. A melyik leány már begyakorolta magát eléggé a gazdasszonykodás mesterségébe, együtt távozik. Othon már akadt parthis számára. Nem is számíthat férjhez menetre, a ki Brassóban nem „tanult”, — Csak az a szomorú körülmény fordul elő ennél a „tanulás”-nál, hogy némelyik nagyon is „kitanul.”

A „KELET” magán távirata.

Feladatott Budapestben jun. 11. 1 ó. 40 p. éjjel
Érkezett Kolozsvárra jun. 11. 1 ó. 50 p. éjje

Berlinben megkezdődtek az aranymenyegzői ünnepélyességek; a város fel van díszítve, nagyszerű fogadtatások történnek, a lapokban ünnepi cikkek.

Algiriában a harez kitört, insurgensek megverettek.

Mantua tartományát a Pó előntötte, sokan vízbefutak, az inség nagy.

Felőlő szerkesztő és kiadó-halajdonos:

Bárány Károly.

P. Szathmáry Károly, „Az emberi művelődés története” füzetek megérkezésén, előfizetőink kéretnek azokat átvenni. Egy-egy füzet ára 30 kr.

Stein János,

könyv- és zeneműkereskedése
Kolozsvárt.

Beküldetett.

Dr. Faber C. M. es. k. szab. Puritas-szájszappana, egyetlen egyszerű fogtisztító és ápoló szer, 20 év óta legjobb hírnek örvend; kitűntetve Londonban 1862-ben, Párisban 1878-ban; kapható az alólírt en gros czeg által és készletben van a bel- és külföld minden jelesebb gyógyszerárában és illatszer-kereskedésben.

GRIENSTEIDL F.,

Bécs, I. Sonnenfelsgasse 7.

